

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ФОРМ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА У СФЕРІ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА

А. М. БРОВДІЙ, канд. юрид. наук, ст. викладач кафедри правового забезпечення господарської діяльності

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова, м. Харків

Сьогодні в світовій практиці вже не точаться суперечки з приводу доцільності застосування механізму державно-приватного партнерства, що в умовах політичної та економічної кризи є чи не єдиним можливим засобом модернізації житлово-комунального господарства і, відповідно розвитку економічного потенціалу держави. Його сутність полягає у співробітництві органів державної влади та місцевого самоврядування, як представників держави України та територіальних громад відповідно, з так званими приватними партнерами (юридичними особами приватного права та фізичними особами-підприємцями). Головним питанням, що стоїть сьогодні перед державою, є формування дієвого процесу застосування зазначеної форми співробітництва, що є складним багатогранним процесом, і вимагає дієвого правового та державного регулювання.

Закон України «Про державно-приватне партнерство» від 01.07.2010 № 2404-VI визначає організаційно-правові засади взаємодії державних партнерів з приватними партнерами та основні принципи державно-приватного партнерства на договірній основі. Однією з основних сфер застосування державно-приватного партнерства є житлово-комунальне господарство, що виражається у діяльності сукупності суб'єктів господарювання, які надають житлово-комунальні послуги, що є результатом господарської діяльності, спрямованої на забезпечення умов проживання та перебування осіб у жилих і нежилых приміщеннях, будинках і спорудах, комплексах будинків і споруд відповідно до нормативів, норм, стандартів, порядків і правил.

Зміст державно-приватного партнерства полягає у співробітництві держави або органів місцевого самоврядування з одного боку, з юридичними особами приватного права або фізичними особами-підприємцями, що здійснюється на основі договору, в порядку, встановленому спеціальним законом та іншими нормативно-правовими актами. Здійснення державно-приватного партнерства передбачає виконання однієї або декількох функцій, встановлених законом, а саме: проектування, фінансування, будівництво, відновлення (реконструкція, модернізація), експлуатація, пошук, обслуговування, а також інших функцій, пов'язаних з виконанням договорів, укладених у рамках державно-приватного партнерства. Через виконання зазначених функцій фактично виражається сутність відповідних правовідносин.

Основною ознакою державно-приватного партнерства є здійснення його на основі договорів, а саме, концесії, спільної діяльності та інших видів

договорів. Сутність відносин між державним і приватним партнером визначається залежно від виду та змісту договору, укладеного між ними.

Невичерпний перелік видів договорів, як підстави виникнення державно-приватних правовідносин є значною прогалиною у нормативно-правовому регулюванні таких відносин. Варто також зауважити, що декларативність і абстрактність норм спеціального закону, що регулює державно-приватні правовідносини не сприяє їх становленню та розвитку.

Однією із найбільш поширених форм державно-приватного партнерства є договір концесії, відповідно до концесіодавець надає на платній та строковій основі суб'єкту підприємницької діяльності (концесіонеру) право створити (побудувати) об'єкт концесії чи суттєво його поліпшити та (або) здійснювати його управління (експлуатацію) відповідно до Закону України «Про концесії» з метою задоволення громадських потреб. Крім зазначеного Закону в Україні також діють закони «Про концесії на будівництво автомобільних доріг», «Про особливості передачі в оренду чи концесію об'єктів у сферах теплопостачання, водопостачання та водовідведення, що перебувають у комунальній власності», «Про особливості оренди чи концесії об'єктів паливно-енергетичного комплексу, що перебувають у державній власності» тощо.

Спеціального закону, який би регулював особливості укладення договорів про спільну діяльність не прийнято, а порядок їх укладення регулюється Цивільним кодексом України, Господарським кодексом України, Законом України «Про управління об'єктами державної власності», «Порядок укладення державними підприємствами, установами, організаціями, а також господарськими товариствами, у статутному капіталі яких частка держави перевищує 50 відсотків, договорів про спільну діяльність, договорів комісії, доручення та управління майном», затверджений Постановою КМУ від 11 квітня 2012 р. № 296, що регулює механізм укладення зазначених договорів за участю перелічених суб'єктів.

Зазначені форми державно-приватного партнерства є найбільш поширеними та застосовуються в різних сферах господарської діяльності. Інші ж форми, на жаль, залишилися поза увагою науковців і законодавця.

Сутність державно-приватного партнерства не можна розглядати як будь-яку взаємодію влади та приватного бізнесу, що може ефективно функціонувати на основі договорів без спеціального нормативного та організаційного забезпечення діяльності партнерів, або як удосконалення управління за допомогою реконструкції або створення матеріальних об'єктів. Це політико-економічна взаємодія держави і суб'єктів господарювання, спрямована на створення умов розвитку економічної стабільності держави шляхом становлення ефективного менеджменту господарської діяльності суб'єктів господарювання публічного права та створення можливості для держави спрямувати кошти на сферу соціального забезпечення або інші потреби держави.

На мій погляд, однією з перспективних форм державно-приватного партнерства є розвиток відносин на підставі договору про передачу майна приватному партнеру в управління на праві господарського відання. Вказане

потребує додаткового дослідження та обґрунтування, а також прийняття у зв'язку з цим спеціального нормативно-правового акту, що сприятиме збереженню державної власності, розвитку менеджменту господарської діяльності держави та формуванню конкурентоздатної економіки, а також створить гарантії для приватного бізнесу в сфері задоволення приватних інтересів окремих суб'єктів господарювання у отриманні матеріальної вигоди від такої діяльності.

РОЗВИТОК ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА В УКРАЇНІ

В. Ю. ПИХТІНА, магістр кафедри Менеджмент організації і адміністрування

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова, м. Харків

У Законі України «Про державно-приватне партнерство» ДПП визначено як співробітництво між державою Україна, територіальними громадами в особі відповідних органів державної влади та органів місцевого самоврядування, юридичними особами, крім державних та комунальних підприємств, або фізичними особами – підприємцями, що здійснюється на основі договору.

На мою думку, в широкому розумінні трактування поняття ДПП включає конструктивну взаємодію держави, приватного сектору, громадянських інститутів в економічній, політичній, соціальній, гуманітарній та інших сферах суспільної діяльності. У зв'язку з цим, ДПП можна розглядати як суспільно-приватне партнерство, визначаючи його як конструктивне співробітництво держави, суб'єктів підприємницької діяльності і громадянських інститутів в різних сферах суспільної діяльності для реалізації суспільно значимих проектів.

На даному етапі в Україні створено правові засади для розвитку ДПП. Особливого поширення практика ДПП отримала в останні два-три роки. З другої половини 2013 року в Україні розпочато реалізацію 160 проектів на засадах ДПП. Вони здійснюються у різних сферах господарської діяльності: 71 проектів стосовно водопостачання, 32 – виробництва, транспортування і постачання тепла, 16 проектів –будівництва та експлуатації транспортної інфраструктури, 9 проектів реалізуються у сфері туризму, відпочинку, рекреації, культури та спорту, ще 8 – у галузі видобування корисних копалин, 7 проектів спрямовані на оброблення відходів, по 3 реалізуються у сферах охорони здоров'я та енергетики.

На сьогодні найпоширенішою формою співробітництва між державним та приватним секторами у вітчизняних умовах залишається концесія – договір, за яким держава передає бізнесу права на використання якогось об'єкта або майна.

Аналіз практики здійснення ДПП в Україні порівняно з досвідом розвинених країн світу дає підстави для висновку про те, що в Україні є низка